

Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio (ECRI)

Johtopäätökset suositusten täytäntöönpanosta Suomen osalta väliseurannan kohteena
Hyväksytty 7. joulukuuta 2021 ja julkaistu 3. maaliskuuta 2022 (CRI(2022)01)

1) Suomea koskevassa (viidennen seurantakierroksen) raportissaan, joka julkaistiin 10. syyskuuta 2019, ECRI suositteli, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle annettaisiin toimivalta käsitellä mihin tahansa kiellettyyn syrjintäperusteeseen eikä pelkästään sukupuoleen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvia työsyryntäasioita; että lautakunnalle annettaisiin toimivalta myöntää syrjintää kokeneille hyvitystä; ja että lautakunnan resurssit lisättäisiin huomattavasti, jotta se pystyisi toteuttamaan tehtävänsä täysimittaisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan tehtävää ja toimivaltaa ei ole muutettu sen jälkeen, kun ECRI antoi suosituksensa vuonna 2019. ECRI:n Suomen viranomaisilta saamien tietojen mukaan yhdenvertaisuuslain ja sen työsyryntäsäännösten osittaisuudistusta käsittelemään asetettiin 4. kesäkuuta 2021 työryhmä, jonka on määrä saada työnsä valmiiksi viimeistään 31. toukokuuta 2022. Työryhmän tehtävänä on tunnistaa ja arvioida yhdenvertaisuuslain ja siihen liittyvien säädösten vaikuttavuuteen liittyvät ongelmat ja tähän lainsäädäntöön tarvittavat muutokset, kuten mahdollisuus antaa lautakunnalle toimivalta hyvityksen myöntämiseen syrjintää kokeneille.¹

Lautakunnan resursoinnin osalta ECRI toteaa, että sen jälkeen, kun lautakunnalle tehtyjen hakemusten määrä oli noussut jyrkästi vuonna 2018 ja hakemusten keskimääräinen käsittelyaika oli tämän vuoksi pidentynyt kyseisen vuoden 243 päivästä 352 päivään vuonna 2019 ja 515 päivään vuonna 2020, lautakunta sai tilapäisesti yhden työntekijän lisää työskentelemään tammikuusta 2021 tammikuuhun 2022. Vaikka tämä tilapäinen henkilöstön lisäys auttoikin lyhentämään keskimääräisen käsittelyajan 454 päivään keväeseen 2021 mennessä, ECRI ilmaisee huolensa siitä, ettei lisäystä jatketa vuonna 2022 ja että lautakunnan resurssimäärä sen sijaan palautuu vuoden 2017 tasolle. Tässä yhteydessä on syytä huomata, että apulaisoikeuskansleri katsoi 20. kesäkuuta 2019 antamassaan ratkaisussa, joka koski lautakunnalle vuonna 2019 tehtyä hakemusta, etteivät hakemusten käsittelyajat lautakunnassa saisi ylittää yhtä vuotta.

Siksi ECRI katsoo, ettei tätä suositusta ole pantu täytäntöön.

2) Suomea koskevassa (viidennen seurantakierroksen) raportissaan ECRI suositteli, että lakia transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta olisi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti muutettava siten, että siitä poistettaisiin vaatimus, jonka mukaan muun sukupuolen kuin alun perin rekisteröidyn sukupuolensa vahvistamista hakevien henkilöiden on joko oltava lisääntymiskyvyttömiä tai steriloituja, jotta heidän sukupuolensa voidaan vahvistaa.

Suomen viranomaiset ilmoittivat ECRille, että transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain kokonaisuudistus sisältyy nykyiseen hallitusohjelmaan. Viranomaiset totesivat myös, että lain ehdotetulla uudistamisella korjattaisiin vallitseva oikeustila, joka ei vastaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja ihmisoikeussopimuksia, ja että ehdotus uudeksi lainsäädännöksi olisi määrä antaa eduskunnan käsiteltäväksi vuonna 2022.

---

¹ Tämä sisältyi jo yhteen niistä ECRIn suosituksista, jotka se antoi neljännessä Suomea koskevassa raportissaan (ECRI 2013: 38. kohta), ja myöhemmissä suositusten seurantaan koskevissa väliaikaisissa päätelmissään ECRI katsoi, ettei tätä asiaa ollut toteutettu (ECRI 2016: 4).

ECRI pitää myönteisenä, että Suomen viranomaiset ovat sitoutuneet saattamaan lainsäädännön Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaiseksi, mikä edellyttää sen vaatimuksen kumoamista, että transsukupuolisten henkilöiden on joko oltava lisääntymiskyvyttömiä tai steriloituja, jotta heidän sukupuolensa voidaan vahvistaa. Tähän tarvittavia muutoksia ei kuitenkaan vielä ole julkaistu eikä ehdotettu eduskunnalle. Siksi ECRI ei voi vielä katsoa Suomen panneen tätä suositusta täytäntöön. ECRI vetoaa Suomen viranomaisiin, jotta ne antaisivat asiaa koskevan lainsäädännön muutosesityksen eduskunnalle viipymättä.

ECRI katsoo, ettei suositusta ole pantu täytäntöön.

= = =